

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Veroniky Burianové a soudců Mgr. Jaroslava Škopka a Mgr. Jaroslavy Křivánkové ve věci

navrhovatele: Přípravný výbor pro konání místního referenda ve městě Boží Dar,
zastoupeného Mgr. Michalem Burešem, advokátem, T. G. Masaryka 282/57, 360 01 Karlovy Vary,

proti
odpůrci: Město Boží Dar, IČ 00479705, Boží Dar 1, 362 62 Boží Dar,

o návrhu na vyhlášení místního referenda ve městě Boží Dar k otázce: *„Souhlasíte s tím, aby Zastupitelstvo města Boží Dar činilo v rámci samostatné působnosti veškeré kroky k tomu, aby územní plán města Boží Dar v celém katastrálním území Ryžovna neumožňoval, s výjimkou staveb veřejné dopravní infrastruktury, výstavbu žádných jiných nových staveb, a to včetně jakýchkoli staveb, které by byly zřizovány na základech původních, dnes již zaniklých, staveb?“*

takto:

- I. Vyhláší se místní referendum ve městě Boží Dar k otázce: *„Souhlasíte s tím, aby Zastupitelstvo města Boží Dar činilo v rámci samostatné působnosti veškeré kroky k tomu, aby územní plán města Boží Dar v celém katastrálním území Ryžovna neumožňoval, s výjimkou staveb veřejné dopravní infrastruktury, výstavbu žádných jiných nových staveb, a to včetně jakýchkoli staveb, které by byly zřizovány na základech původních, dnes již zaniklých, staveb?“*
- II. Místní referendum ve městě Boží Dar se bude konat současně s volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve dnech 3. a 4. října 2025.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[I] Návrh a vyjádření účastníků

Návrh

1. Krajskému soudu v Plzni (dále jen „soud“) byl dne 13. 8. 2025 doručen návrh navrhovatele z téhož dne, kterým se domáhal, aby soud vydal usnesení, kterým by vyhlásil konání místního referenda v obci Boží Dar v termínu 3. a 4. října 2025 s následující otázkou: *„Souhlasíte s tím, aby Zastupitelstvo města Boží Dar činilo v rámci samostatné působnosti veškeré kroky k tomu, aby územní plán města Boží Dar v celém katastrálním území Ryžovna neumožňoval, s výjimkou staveb veřejné dopravní infrastruktury, výstavbu žádných jiných nových staveb, a to včetně jakýchkoli staveb, které by byly zřizovány na základech původních, dnes již zaniklých, staveb?“*.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

2. Místní referendum je upraveno zákonem č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 22/2004 Sb.“ nebo „zákon o místním referendu“).
3. Navrhovatel v návrhu uvedl, že přípravný výbor složený ze tří fyzických osob oprávněných volit do zastupitelstva města (s trvalým bydlištěm na Božím Daru) sestavil ve smyslu § 9 a § 10 zákona č. 22/2004 Sb. návrh na konání místního referenda ve městě Boží Dar, a to o výše uvedené otázce. Obec má 247 stálých obyvatel, z čehož je 200 osob oprávněných volit do místního zastupitelstva. Návrh referenda svým podpisem podpořilo 79 voličů, tj. 39,5 % oprávněných osob ve smyslu § 8 odst. 2 zákona o místním referendu.
4. Dne 1. 7. 2025 byl návrh na konání místního referenda podán odpůrci v jeho podatelně spolu s podpisovými archy.
5. Pro konání referenda přípravný výbor navrhnul (původně – pozn. soudu) termín 4. a 5. října 2025. Odpůrce dne 29. 7. 2025, tj. po uplynutí zákonné patnáctidenní lhůty dle § 12 odst. 1 zákona o místním referendu, potvrdil přijetí návrhu a vyzval zmocněnce výboru, aby potvrdil opravu návrhu, která byla provedena ručně přímo v textu návrhu a týkala se odstranění zřejmé chyby v psaní v data navrhovaného konání referenda (správně 3. a 4. října 2025 – pozn. soudu). Správnost této opravy zmocněnec obratem potvrdil dne 1. 8. 2025. S výjimkou uvedeného požadavku na potvrzení opravy nevznese odpůrce k návrhu žádné jiné výhrady.
6. Návrh na konání místního referenda byl jako bod k projednání zařazen na program jednání Zastupitelstva města Boží Dar konaného dne 11. 8. 2025. Návrh usnesení o konání místního referenda dle návrhu navrhovatele nebyl odpůrcem přijat, když pro vyhlášení referenda hlasovali 3 zastupitelé ze sedmi a 4 zastupitelé se zdrželi hlasování.
7. Dle § 13 zákona o místním referendu, zastupitelstvo na svém nejbližším zasedání po přijetí návrhu usnesením rozhodne *a)* o vyhlášení místního referenda, jestliže lze o navržené otázce místní referendum konat, a zároveň stanoví den jeho konání; *b)* o tom, že místní referendum nevyhlásí, jestliže o navržené otázce nelze místní referendum konat.
8. Je-li tedy otázka předložená v návrhu přípustná, pak nemá obec dle zákona jinou možnost, než rozhodnout o konání referenda a stanovení data jeho konání.
9. Dle navrhovatele je konání místního referenda o jím předložené otázce přípustné a odpůrce k ní ani žádné výhrady nevznese. Za této situace bylo zastupitelstvo odpůrce konané dne 11. 8. 2025 povinno místní referendum vyhlásit. Odpůrce však v rozporu s tímto zákonem předpokládaným postupem usnesení o konání místního referenda nepřijal, ačkoliv mu byl předložen řádný návrh podpořený podpisy potřebného počtu oprávněných osob.

Vyjádření odpůrce

10. Odpůrce se k návrhu vyjádřil v podání ze dne 25. 8. 2025, kde zrekapituloval do referenda navrženou otázku a učinil výčet jejích nedostatků, respektive důvody nepřipustnosti otázky položené v případném referendu.
11. Otázka dle odpůrce připouští výjimku pouze pro dopravní stavby, avšak zakazuje všechny ostatní složky veřejné infrastruktury (diskriminace veřejné infrastruktury). Dále, zákaz obnovy staveb i na stavebních parcelách nepřiměřeně omezuje práva vlastníků (zásah

do vlastnických práv). Odpůrce též namítal, že územní plán v tomto rozsahu by nemohl být schválen nadřízeným orgánem územního plánování (nevykonatelnost výsledku).

12. Odpůrce dále oponoval, že plošný zákaz staveb by mohl znemožnit opatření k zajištění bezpečnosti hranice (ochrana státní hranice). Stejně tak by zákaz znemožnil nezbytné lesnické stavby a meliorační opatření (správa lesů), resp. opravy a modernizace zařízení zásobujících pitnou vodou (vodní hospodářství). Zákaz by rovněž znemožnil hornickou činnost a zabezpečení a sanaci štol a důlních děl, což je povinná činnost státu.
13. Odpůrce se dále obával o ochranu území před povodněmi a mezinárodní souvislosti. Ryžovna je součástí horní části povodí, z něhož voda odtéká do sousedního Německa. V minulosti se zde již odehrála velká povodeň (srpen 2002), jejíž následky byly katastrofální pro obce na německé straně hranice. Plošný zákaz všech staveb kromě dopravních by znemožnil realizaci protipovodňových opatření, jako jsou retenční nádrže, poldry, hrázky či úpravy vodních toků, které jsou nezbytné k ochraně obyvatel, majetku a přírody. Takový zákaz by nejen ohrozil obyvatele města Boží Dar a okolí, ale mohl by vést i k závažným škodám na území sousedního státu, což by bylo v rozporu s mezinárodními povinnostmi České republiky chránit své sousedy před negativními přeshraničními vlivy.
14. Stran mezinárodních závazků a ochrana státní hranice odpůrce ještě připomněl, že katastrální území Ryžovna leží přímo na státní hranici s Německem. Plošný zákaz staveb by znemožnil výstavbu a provoz zařízení nezbytných pro ochranu hranic, krizové řízení a civilní ochranu. Zároveň by mohl vést k nesouladu s mezinárodními závazky České republiky vůči Spolkové republice Německo v oblasti ochrany životního prostředí a protipovodňové ochrany.
15. Dále, povinnosti vyplývající z památkové zóny UNESCO - Ryžovna je součástí památkové zóny Abertamy - Boží Dar - Horní Blatná, která je zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO. Česká republika má nejen povinnost tuto krajinu chránit, ale také ji aktivně zpřístupňovat a spravovat. To zahrnuje budování návštěvnické infrastruktury (např. naučné stezky, přístřešky, informační tabule a menší zázemí pro návštěvníky). Absolutní zákaz všech staveb mimo dopravních by znemožnil plnění těchto povinností a mohl by ohrozit samotný statut této lokality na Seznamu světového dědictví.
16. Odpůrce konečně připomněl, že Ryžovna je součástí Evropsky významné lokality a ptačí oblasti (Natura 2000) Krušnohorské plató a Ptačí oblasti Krušné hory západ. Česká republika má povinnost provádět aktivní opatření k ochraně těchto lokalit, např. revitalizaci mokřadů, budování hrázek na zadržení vody a tůní nebo úpravy k podpoře ohrožených druhů. Absolutní zákaz staveb by znemožnil provádění těchto opatření a vedl by k porušení závazků České republiky vyplývajících z evropského práva (Směrnice o stanovištích a Směrnice o ptácích).
17. Odpůrce z výše uvedených důvodů navrhl, aby soud návrh přípravného výboru zamítl jako nepřipustný.

Replika navrhovatele

18. Navrhovatel k vyjádření odpůrce učinil dne 1. 9. 2025 repliku, v níž sdělil, že z hlediska zákona o místním referendu je možné zkoumat přípustnost otázky z hlediska její zákonnosti, tj. otázka nesmí směřovat k řešení, které by bylo nezákonné nebo v rozporu

se zákonem. Žádná z odpůrcových námitek nebyla v tomto směru relevantní, neboť odpůrce neuvedl žádné konkrétní ustanovení zákona, s nimiž by byla otázka v rozporu.

19. Navrhovatel dále zdůvodnil potřebu referenda v kontextu místních poměrů, k čemuž osvětlil, že oblast Ryžovna je odloučené území ležící 8 km od samotného města Boží Dar. V době před koncem II. světové války zde existovalo osídlení a s ním související roztroušená zástavba horskými statky (asi 70 domů a 500 obyvatel). Zástavba, v důsledku odsunu německého obyvatelstva, až na výjimky (9 domů) za 80 let postupně zcela zanikla a splynula s okolní krajinou, která se přirozeně přeměnila v horské louky a luční rašeliniště. Toto území představuje unikátní přírodní lokalitu, která je součástí evropsky významné lokality Krušnohorská plátou soustavy Natura 2000.
20. Starosta města dlouhodobě podporuje plán výstavby zcela nesmyslného sídelního satelitu v této oblasti, v důsledku čehož by tato unikátní přírodní oblast zanikla. Původní plán výstavby předpokládal kompaktní zástavbu 80 domů a výstavbu sjezdovek. Protože tento plán vzbudil značnou nevoli veřejnosti, změnil starosta taktiku s tím, že nová zástavba bude probíhat pouze na místech, kde již historicky stavby stály. Výsledek by však byl prakticky stejný. Navrhovatel v té souvislosti odkázal na články a reportáže, jejichž souhrn připojil k replice (včetně reportáže České televize v pořadu Nedej se). K jednotlivým odpůrcovým námitkám se pak navrhovatel vyjádřil následovně.

Diskriminace veřejné infrastruktury

21. Navrhovatel nerozuměl tomu, jak by mohla být veřejná infrastruktura „diskriminována“. Každý územní plán určitým způsobem reguluje typ staveb, které jsem možné v dané oblasti zřizovat. Referendem je jednoznačně sledován legitimní účel, kterým je ochrana a zachování stávající krajiny v lokalitě Ryžovna. Pro danou oblast je plánována výstavba cyklostezky, která dle navrhovatele není v rozporu s tímto cílem, proto v otázce položené v referendu je ze zákazu zřizovat stavby navrženo vyjmutí dopravní infrastruktury.

Zásah do vlastnických práv

22. Navrhovaná úprava územního plánu by se nijak nedotkla stávajících existujících staveb a možnosti jejich oprav a úprav. Zákazem zřizování nových staveb na základech zaniklých budov chce navrhovatel předejít obcházení zákazu zřizování staveb a je to reakce na konkrétní taktiku odpůrce, který po masivním odporu proti výstavbě zkusil „salámovou“ metodou odůvodnit realizaci nesmyslného urbanistického projektu tím, že by se vlastně nejednalo o výstavbu nových domů, ale pouze o obnovu toho, co zde již historicky existovalo.

Nevykonatelnost výsledku

23. Odpůrce uvedl, že by územní plán „nebyl schvalitelný nadřízeným orgánem územního plánování“, aniž by pro to uvedl konkrétní důvody. Navrhovateli nebylo zřejmé, o co odpůrce takový závěr opírá.

Ochrana státní hranice a mezinárodní závazky

24. Opět se jedná o nekonkrétní námitku. Opatření k ochraně státní hranice upravuje zejména zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic, ve znění pozdějších předpisů, který umožňuje Policii ČR umisťovat technické prostředky (např. bezpečnostní ostrahu) v blízkosti

vzdálenosti k hranici než obvyklé stavební předpisy. Zákaz zřizování staveb zřizování těchto opatření a prostředků tedy neznemožňuje.

Správa lesů

25. Zřízení zařízení sloužícího myslivosti (posedu) nevyžaduje stavební povolení ani ohlášení. V dané oblasti již stavby sloužící myslivosti existují, omezení by se jich tedy nikterak nedotklo. Co se týče melioračních prací, je s ohledem na unikátní rašeliniště v oblasti provádění jakýchkoliv meliorací naprosto nevhodné.

Vodní hospodářství

26. Zákaz zřizování staveb by se nedotkl oprav a úprav těch stávajících, tudíž ani staveb pro vodohospodářství.

Hornická činnost

27. Zákaz by samozřejmě neumožňoval otevřít nové důlní dílo. Ovšem zabezpečení stávajících historických štol nijak nebrání. Navrhovatel opět uvádí pouze nekonkrétní námitku bez uvedení, o jaký právní předpis takový závěr odpůrce opírá.

Ochrana území před povodněmi

28. Zachování stávající podoby krajiny s mokřady a meandrujícími toky je samo o sobě z pohledu protipovodňových opatření žádoucí.

Povinnosti z památkové zóny UNESCO

29. Zákaz zřizování staveb je v souladu se závazky vyplývajícími se zařazením Ryžovny do památkové zóny UNESCO. Naopak odpůrcem plánovaná výstavba zbytečného a nesmyslného sídelního útvaru bez jakéhokoliv kontextu vůči okolí je v přímém rozporu s těmito závazky.

Natura 2000

30. Zákaz zřizování staveb udržení evropsky významné lokality rozhodně prospívá.
31. V dané věci je zřejmé, že se jedná o střet dvou zájmů týkající se dané lokality. Odpůrce sice svými námitkami vzbuzuje dojem, že se mu jedná o dodržení nejružnějších veřejných zájmů, ve skutečnosti je však veden touhou po realizaci nesmyslného stavebního záměru, který by nenávratně změnil a zničil současný charakter dané oblasti, o jehož zachování usiluje navrhovatel. Navrhovatel měl proto za to, že otázka navržená do místního referenda je legitimní i legální.

[II] Posouzení věci krajským soudem

32. Řízení ve správním soudnictví je upraveno zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“ nebo „s. ř. s.“).
33. Soudní ochranu ve věcech místního referenda poskytuje § 91a ve spojení s § 93 soudního řádu správního.
34. O podaném návrhu soud rozhodoval bez nařízení ústního jednání (§ 91a odst. 3 věta druhá s. ř. s.).

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

35. Podle § 91a odst. 1 písm. b) s. ř. s., návrhem se u soudu lze za podmínek stanovených zvláštním zákonem domáhat vyhlášení místního referenda. Tímto zvláštním zákonem je zákon o místním referendu.
36. Přezkoumání náležitostí návrhu přípravného výboru upravuje § 12 zákona o místním referendu.
37. Podle § 12 odst. 1 zákona o místním referendu, návrh přípravného výboru spolu s přílohou předkládá přípravný výbor obecnímu úřadu, úřadu městské části nebo městského obvodu (dále jen „obecní úřad“) nebo magistrátu hlavního města Prahy nebo magistrátu územně členěného statutárního města (dále jen „magistrát statutárního města“), který posoudí předložený návrh přípravného výboru ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho podání; jestliže v návrhu přípravného výboru neshledá nedostatky, neprodleně po uplynutí této lhůty písemně vyrozumí zmocněnce.
38. Podle § 12 odst. 2 zákona o místním referendu, nemá-li návrh přípravného výboru náležitosti stanovené podle § 10 a § 11 nebo obsahuje-li nesprávné nebo neúplné údaje, obecní úřad nebo magistrát statutárního města neprodleně písemně vyzve zmocněnce, aby takové nedostatky ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 7 dnů, odstranil. Současně obecní úřad nebo magistrát statutárního města návrh přípravného výboru zmocněnci podle potřeby vrátí a o tomto postupu učiní zápis a přiloží k němu kopii návrhu přípravného výboru.
39. Podle § 12 odst. 3 zákona o místním referendu, v případě, že obecní úřad nebo magistrát statutárního města nevyrozumí zmocněnce o tom, že návrh přípravného výboru nemá nedostatky, nebo ho nevyzve k jejich odstranění, považuje se takový návrh přípravného výboru po uplynutí lhůty 30 dnů od jeho podání za bezvadný.
40. Podle § 12 odst. 4 zákona o místním referendu, bezvadný návrh přípravného výboru předloží rada obce k projednání zastupitelstvu obce na jeho nejbližším zasedání; obdobně postupuje rada města, která bezvadný návrh přípravného výboru předloží k projednání zastupitelstvu statutárního města.
41. Další postup při vyhlášení místního referenda na návrh přípravného výboru upravuje § 13 zákona o místním referendu.
42. Podle § 13 odst. 1 zákona o místním referendu, zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města na svém nejbližším zasedání usnesením rozhodne a) o vyhlášení místního referenda, jestliže lze o navržené otázce místní referendum konat, a zároveň stanoví den jeho konání (§ 15), b) o tom, že místní referendum nevyhlásí, jestliže o navržené otázce nelze místní referendum konat.
43. Podle § 6 zákona o místním referendu se v místním referendu rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města.
44. Podle § 7 zákona o místním referendu, místní referendum nelze konat a) o místních poplatcích a o rozpočtu obce nebo statutárního města, b) o zřízení nebo zrušení orgánů obce nebo statutárního města a o jejich vnitřním uspořádání, c) o volbě a odvolání starosty nebo primátora územně nečleněného statutárního města (dále jen „starosta obce“), primátora statutárního města a primátora hlavního města Prahy (dále jen „primátor“), místostarosty nebo náměstka primátora, členů rady obce, města, městského obvodu nebo

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

městské části (dále jen „rada obce“), členů rady statutárního města a hlavního města Prahy (dále jen „rada statutárního města“) a dalších členů zastupitelstva obce, zastupitelstva statutárního města, jakož i volených nebo jmenovaných členů dalších orgánů obce a statutárního města, *d)* jestliže by otázka položená v místním referendu byla v rozporu s právními předpisy nebo jestliže by rozhodnutí v místním referendu mohlo být v rozporu s právními předpisy, *e)* v případech, kdy se o položené otázce rozhoduje ve zvláštním řízení, *f)* o uzavření veřejnoprávních smluv k výkonu přenesené působnosti, nebo *g)* o schválení, změně nebo zrušení obecně závazné vyhlášky obce, *h)* jestliže od platného rozhodnutí v místním referendu do podání návrhu na konání místního referenda v téže věci neuplynulo 24 měsíců.

45. Podle § 57 odst. 1 písm. b) zákona o místním referendu, právo domáhat se ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu má přípravný výbor, jestliže zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města nerozhodlo o návrhu přípravného výboru podle § 13 odst. 1 písm. a) nebo rozhodlo o tom, že místní referendum nevyhlásí podle § 13 odst. 1 písm. b).
46. Podle § 57 odst. 3 zákona o místním referendu, rozhodnutí soudu o návrhu podle odstavce 1 písm. b) nahrazuje rozhodnutí zastupitelstva obce nebo zastupitelstva statutárního města.
47. Je konstantně judikováno, že místní referendum je formou přímé demokracie a alternativou rozhodování o otázkách samostatné působnosti obce zastupitelským orgánem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2016, č.j. Ars 4/2015-45). Protože se jedná o výkon ústavně zaručeného práva na samosprávu (čl. 8 Ústavy) a současně o základní právo občanů podílet se na správě veřejných věcí (čl. 21 odst. 1 Listiny), jsou správní soudy při přezkumu věcí týkajících se vyhlášení místního referenda zdrženlivé a vycházejí ze zásady, že v pochybnostech je třeba upřednostnit právo na konání referenda.
48. Úkolem správních soudů není, aby znemožnily konání místního referenda z důvodu jeho nákladnosti nebo ne zcela úplné jednoznačnosti toho, k čemu kladné zodpovězení položené otázky povede. Musí respektovat fakt, že se jedná o politické rozhodnutí, které je postaveno naroveň rozhodnutí zastupitelského orgánu a v konkrétním případě zpravidla vyžaduje provedení dalších kroků k tomu kompetentními orgány obce. Jak k tomu Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 29. 8. 2012, č.j. Ars 1/2012-26, „(...) *otázky přípustnosti konání a posuzování platnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu je třeba hodnotit nikoliv restriktivním, formalistickým způsobem, nýbrž způsobem zohledňujícím skutečnost, že se jedná o jednu ze základních forem demokracie. Jinak řečeno, v pochybnostech by měly soudy rozhodovat ve prospěch konání místního referenda a vyslovení jeho neplatnosti připadá do úvahy jen tehdy, jestliže se jednoznačně prokáže, že referendum bylo provedeno protizákonným způsobem, resp. je zjevné, že nemělo být vůbec vyhlášeno.*“
49. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (k dispozici na www.nssoud.cz) se dále podává (rozsudek ze dne 31. 10. 2012, č.j. Ars 2/2012-43), že „*při rozhodování o jednoznačnosti zvolených otázek podle § 8 odst. 3 zákona o referendu je třeba poměřovat předloženou otázku nikoli ‚rigorózním právnickým okem‘, ale zohlednit pohled běžného hlasujícího občana. V rámci přezkumu místního referenda je totiž třeba uvažovat o otázkách v celkovém kontextu správy věcí veřejných a místních a v otázce jednoznačnosti respektovat jejich význam pro oprávněné osoby, které v místním referendu rozhodují. Případná nejednoznačnost*

otázky musí dosahovat určité intenzity a navozovat matoucí a víceznačné interpretace již při prvním čtení. Striktní interpretace by totiž mohla vést k tomu, že by řada nepohodlných otázek byla „vetována“ s poukazem na jejich nejednoznačnost.“

50. Stran zákonné úpravy soud připomíná dvě základní etapy procesu realizace místního referenda. V první z nich (§ 12 zákona o místním referendu) leží břímě odpovědnosti na obecním úřadu (ve smyslu legislativní zkratky užití v § 12 odst. 1 zákona o místním referendu), který posoudí předložený návrh přípravného výboru ve lhůtě do 15 dnů ode dne jeho podání. Pokud v návrhu přípravného výboru neshledá nedostatky, neprodleně po uplynutí této lhůty písemně vyrozumí zmocněnce. V souzené věci takový nedostatek zjištěný byl (nutnost parafování ručně dopsaného textu), avšak ve lhůtě předvídané v § 12 odst. 2 zákona o místním referendu byl odstraněn. Návrh přípravného výboru byl následně předložen k projednání Zastupitelstvu města Boží Dar na jeho nejbližším zasedání dne 11. 8. 2025 (§ 12 odst. 4 zákona o místním referendu).
51. Jak patrně, druhá etapa procesu realizace místního referenda se odehrává na půdě zastupitelstva dané obce či města (§ 13 odst. 1 zákona o místním referendu). To rozhodne buď o vyhlášení místního referenda (jestliže lze o navržené otázce místní referendum konat), a zároveň stanoví den jeho konání, nebo rozhodne o tom, že místní referendum nevyhlásí, jestliže o navržené otázce nelze místní referendum konat.
52. Hlasování sedmičlenného Zastupitelstva města Boží Dar o návrhu na vyhlášení místního referenda proběhlo dne 11. 8. 2025 tak, že pro vyhlášení referenda hlasovali tři zastupitelé a čtyři se hlasování zdrželi. K vyhlášení referenda tedy nedošlo. Zároveň však ze zápisu z jednání zastupitelstva nevyplývá, že referendum nebylo vyhlášeno z důvodu, že o navržené otázce nelze jednat.
53. Lze se ztotožnit s návrhovatelem v tom, že Zastupitelstvo města Boží Dar „naložilo“ s návrhem na vyhlášení místního referenda způsobem, který úplně neodpovídá znění zákona, konkrétně jeho § 13 odst. 1. Nicméně, nemůže být pochyb o tom, že referendum vyhlášeno nebylo a z vyjádření odpůrce k návrhu (na soudní přezkum) lze jednoznačně dovodit, že se tak stalo proto, že dle odpůrcova názoru nelze o navržené otázce místní referendum konat.
54. Soudní ochrana návrhu přípravného výboru může rezultovat ve vyhlášení místního referenda o otázce formulované v návrhu, pokud možno v navrženém termínu, nebrání-li tomu závažné důvody. Krajský soud se tedy musel primárně zabývat naplněním podmínky stanovené v § 6 zákona o místním referendu, podle kterého lze místní referendum konat pouze o otázkách patřících do samostatné působnosti obce, a rovněž musel zkoumat přípustnost konání místního referenda z pohledu § 7 téhož zákona (viz výše).
55. Nejvyšší správní soud ve vztahu k § 6 a § 7 zákona o místním referendu v rozsudku ze dne 29. 8. 2012, č.j. Ars 1/2012-26, č. 2718/2012 Sb. NSS, konstatoval, že „z citovaných ustanovení plyne přípustnost konání místního referenda ve všech věcech spadajících do samostatné působnosti obce s výjimkou taxativně uvedených případů. Samostatnou působnost obce blíže vymezuje ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a to tak, že do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěřuje zákon.“ Z téhož rozsudku plyne, že místní referendum týkající se změn územního plánu je obecně přípustné.

56. Navrhovatel se podaným návrhem domáhá, aby soud vyhlásil místní referendum o otázce týkající se budoucího využití (části) území města Boží Dar. Občané města by na základě referenda měli vyjádřit souhlas či nesouhlas s požadavkem, aby orgány obce učinily v samostatné působnosti veškeré možné kroky (včetně schvalování územního plánu a jeho změn) k tomu, aby konkretizovaná plocha, která je na území města, (ne)byla využita určitým způsobem.
57. Podle § 6 odst. 5 stavebního zákona z roku 2006 mj. platilo, že zastupitelstvo obce a) rozhoduje v samostatné působnosti o pořízení územního plánu a regulačního plánu, b) schvaluje v samostatné působnosti zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu, c) vydává v samostatné působnosti územní plán.
58. Podle stavebního zákona z roku 2021 vykonávají působnost ve věcech územního plánování vláda a orgány územního plánování, kterými jsou Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany, úřady územního plánování a obecní úřad, který získal potvrzení o zajištění splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti. Působnost dále vykonávají také zastupitelstvo obce, zastupitelstvo kraje, rada obce a rada kraje. Kompetence na úseku územního plánování svěřené vládě, orgánům územního plánování a uvedeným orgánům kraje a obce stavebním zákonem doznaly oproti předchozí právní úpravě změn.
59. Nadále se však na úseku územního plánování prolínají přenesená a samostatná působnost obcí a krajů, když vlastní pořizování územně plánovací dokumentace, vymezení zastavěného území (včetně jeho vydání) a územních opatření probíhá v přenesené působnosti, zatímco rozhodnutí o pořízení územně plánovací dokumentace nebo územních opatření o stavební uzávěře nebo o asanaci území, schvalování některých dílčích kroků v průběhu pořizování (schválení zadání a návrhu výběru nejvhodnější varianty), projednání a schválení zprávy o uplatňování územně plánovací dokumentace, závěrečné vydání územně plánovací dokumentace a územního opatření a uplatňování připomínek v procesu pořizování je výkonem samosprávy. Za použití argumentu *a maius ad minori* tedy zároveň platí, že zastupitelstvo obce rozhoduje v samostatné působnosti rovněž o změně územního plánu.
60. Ergo, lze přijmout mezitímní závěr o tom, že ve vztahu ku shora zmíněným ustanovením § 6 a § 7 zákona o místním referendu se položená otázka obecně nevymyká oblasti samostatné působnosti obce. Příhodné je připomenout i závěry Krajského soudu v Praze vyjevené v usnesení ze dne 22. 11. 2012, č.j. 50 A 20/2012-81, č. 2901/2013 Sb. NSS, podle nichž *„možnost občanů vyjádřit se prostřednictvím institutu místního referenda k dalšímu vývoji a rozvoji obce, v níž žijí (z hlediska stavebního, urbanistického či z hlediska životního prostředí apod.), je zákonem předvídaný způsob realizace jejich ústavního politického práva podílet se na správě věcí veřejných (resp. na výkonu územní samosprávy), a nelze v něm spatřovat omezování funkce samosprávy při vytváření či změně územního plánu.“* Podobně Krajský soud v Brně v usnesení ze dne 30. 7. 2018, č.j. 64 A 2/2018-81 (bod 19), dospěl k následujícímu závěru: *„Ačkoli je ústavní systém České republiky primárně založen na principu zastupitelské demokracie, právní řád České republiky zná a upravuje také*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

místní referendum jako formu demokracie přímé, a to jako výjimečný, doplňkový a ad hoc používaný instrument, což se legislativně projevuje právě tím, že pro jeho použití je nutno splnit celou řadu podmínek.“

61. Soud interpretuje navrženou otázku v souzené věci tak, že město Boží Dar, resp. jeho zastupitelstvo, má v rámci své samostatné působnosti činit kroky, které povedou ke znemožnění využití části území města, konkrétně lokality Ryžovna, přesněji katastrálního území tohoto jména, k realizaci jakýchkoliv stavebních záměrů s výjimkou staveb dopravní infrastruktury, čehož lze dosáhnout procesy územního plánování (přijetí územního plánu, resp. jeho změn). Řečeno jinak, zastupitelstvo města by v rámci své samostatné působnosti mělo cílit na takovou podobu územního plánu, která v katastrálním území Ryžovna zabrání realizaci stavebních záměrů (nebo způsobu využití území) s jedinou výjimkou, a to staveb dopravní infrastruktury.

62. Je vhodné připomenout rovněž to, že z nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. III. ÚS 263/09, č. 27/2012 Sb. ÚS, plyne, že v intencích čl. 22 Listiny základních práv a svobod „*je nutné vykládat i ustanovení § 7 ZMR, jež taxativně vymezuje podmínky, kdy místní referendum nelze konat [...] restriktivním způsobem*“. Ústavní soud tedy upřednostňuje takový výklad, který v případě pochybností upřednostňuje konání místního referenda [obdobně srov. např. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2017, č.j. 43 A 1/2017-50, bod 18: „*Možnost občanů vyjádřit se formou místního referenda k otázkám rozvoje své obce představuje jejich ústavně zaručené základní politické právo (čl. 2 odst. 2 Ústavy České republiky a čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a vztahuje se na ně v plném rozsahu čl. 22 Listiny základních práv a svobod, podle něhož výklad a používání zákonné úpravy musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti. Z toho zdejší soud dovozuje, že otázky přípustnosti konání a posuzování platnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu je třeba hodnotit nikoliv restriktivním, formalistickým způsobem, nýbrž způsobem, zohledňujícím skutečnost, že se jedná o jednu ze základních forem demokracie. V pochybnostech by tedy měly soudy rozhodovat ve prospěch konání místního referenda a vyslovení jeho nepřipustnosti připadá do úvahy jen tehdy, jestliže je zjevné, že konání referenda o navržených otázkách je nepřipustné (srov. např. rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2012, čj. Ars 1/2012-26, č. 2718/2012 Sb. NSS).*“

63. Předmětem místního referenda tedy může být jakákoliv věc spadající do samostatné působnosti obce (s výjimkou taxativních případů, kdy toto referendum nelze konat). Nelze přitom vyloučit, že rozsah a povaha takového politického rozhodování je mnohdy způsobilá např. zvýhodnit nebo naopak znevýhodnit některé občany. Místní referendum však nemůže majiteli pozemku nikterak přímo zasáhnout do jeho práv. Rozhodnutí v místním referendu je závazné jen pro orgány obce, nikoliv pro vlastníka pozemku (§ 49 zákona o místním referendu). Z rozhodování v místním referendu nevznikají či nezanikají bezprostředně žádné soukromoprávní vztahy. Jde o způsob, jímž občané mohou usměrňovat v konkrétních otázkách veřejného zájmu politickou reprezentaci obce a vůči této reprezentaci (tzn. zastupitelstvu a dalším orgánům obce) rozhodnutí v místním referendu ve smyslu § 49 zákona o místním referendu také výhradně směřuje. Výsledek referenda spočívající v tom, že občané obce vyjadřují např. nesouhlas s realizací určitého developerského či průmyslového projektu na území obce, je nutno interpretovat tak, že orgány obce jsou zavázány prosazovat názor občanů těmi prostředky, které jim právní řád dává k dispozici (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2013, č.j. Ars 2/2013-

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

59, č. 2919/2013 Sb. NSS; usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2012, č.j. Ars 5/2012-55, č. 2800/2013 Sb. NSS, či náleze Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 263/09). Zároveň, dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. Ars 4/2012, „*ani případná změna územního plánu nemůže být sama o sobě důvodem ke zrušení z moci úřední rozhodnutí o umístění stavby, případně dalších rozhodnutí v navazujících řízeních podle stavebního zákona, pokud již taková rozhodnutí nabyla právní moci před účinností změny územního plánu. To vyplývá ze zásady presumpce správnosti aktů vydávaných správními orgány a principu ochrany dobré víry jejich adresátů.*“

64. Výsledek místního referenda, spočívající např. v nesouhlasu občanů obce s určitou výstavbou, jsou orgány obce zavázány prosazovat těmi prostředky, které jim právní řád dává k dispozici (srov. náleze Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 263/09 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. Ars 1/2012). Je-li místní referendum pro obec a její orgány závazné, pak takové referendum, resp. jeho konkrétní výsledek, lze považovat za „závazný podnět“ k tomu, aby zastupitelstvo obce rozhodlo o iniciaci procesu změny územního plánu.
65. V souzené věci apelovala otázka pro místní referendum jen na činnost Zastupitelstva města Boží Dar v rámci samostatné působnosti, což je z hlediska zákona o místním referendu přípustné. Na závěru o tom, že soud shledal navrhovanou otázku jako způsobilou k tomu, aby se o ní mohlo rozhodovat v rámci místního referenda, nemohla nic změnit ani odpůrcova argumentace v jeho vyjádření k návrhu (ze dne 25. 8. 2025). Odpůrce totiž rezignoval na jakákoliv konkrétní a omezil se pouze na obecná tvrzení. Odkazoval sice na řadu oblastí, které by mohly být v případě konání referenda z jeho pohledu ohroženy, nicméně ani jednou neuvedl, jaké úkoly plní v těchto oblastech město Boží Dar v samostatné působnosti. A v případě zabezpečení a sanace štol a důlních děl dokonce sám konstatoval, že to je „povinná činnost státu“, a tedy nikoliv činnost náležející do samostatné působnosti obce.
66. Shrnutí, soud neshledal, že by otázka navržená přípravným výborem pro místní referendum ve městě Boží Dar byla ve smyslu § 6 a § 7 zákona o místním referendu nepřipustná. Prizmatem uvedeného tak soud neshledal zákonným usnesení zastupitelstva odpůrce ze dne 11. 8. 2025 o tom, že místní referendum nevyhlásí.
67. V souladu s § 57 odst. 1 písm. b) zákona o místním referendu ve spojení s § 91a odst. 1 písm. b) s. ř. s. a § 57 odst. 3 zákona o místním referendu, podle kterého rozhodnutí soudu o návrhu podle odstavce 1 písm. b) nahrazuje rozhodnutí zastupitelstva obce nebo zastupitelstva statutárního města, soud referendum vyhlásil.
68. Termín konání referenda byl stanoven v souladu s § 15 odst. 1 věty první zákona o místním referendu, podle kterého se místní referendum koná nejpozději do 90 dnů po dni jeho vyhlášení, není-li v návrhu přípravného výboru uvedena doba pozdější, při analogickém použití § 5 odst. 1 věty druhé zákona o místním referendu, podle kterého koná-li se hlasování v místním referendu současně s volbami do zastupitelstev obcí, do zastupitelstev krajů, do některé z komor Parlamentu České republiky nebo do Evropského parlamentu, koná se ve stejnou dobu, která je stanovena pro konání voleb. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky vyhlásil dne 13. 5. 2025 prezident republiky svým

rozhodnutím publikovaným ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv pod č. 138/2025 Sb., přičemž dny jejich konání byly stanoveny na pátek 3. 10. 2025 a sobotu 4. 10. 2025.

69. Soud současně připomíná, že ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bylo pod č. 1818/2009 publikováno usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 11. 2008, č.j. 30 Ca 173/2008-64, s touto právní větou: „*V případě, kdy soud vyhlásí usnesením místní referendum dle § 57 odst. 3 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu, je dnem vyhlášení místního referenda den vyvěšení usnesení soudu na jeho úřední desce.*“ V odůvodnění tohoto rozhodnutí pak bylo uvedeno, že „*dle § 93 odst. 5 s. ř. s. soud rozhodnutí (usnesení) ve věcech místního referenda doručí účastníkům a vyvěsí jej na úřední desce. Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení. Za den vyhlášení místního referenda je tak dle krajského soudu nutno v daném případě považovat den vyvěšení usnesení krajského soudu na jeho úřední desce. Místní referendum se tak musí konat do 90 dnů od tohoto dne. Při stanovení dne konání místního referenda se krajský soud tímto limitem řídil. V souvislosti s tím pouze připomíná, že odpůrce není zbaven povinnosti umístit písemné vyhotovení rozsudku neprodleně po jeho obdržení na úřední desku městysu, ačkoliv vyvěšení již bude mít toliko povahu informativní, aby se všichni občané městysu měli možnost o vyhlášení a datu konání místního referenda dozvědět.*“
70. Podle 13 odst. 2 zákona o místním referendu, zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města neprodleně vyrozumí zmocněnce o přijatém usnesení a zároveň toto usnesení vyvěsí na úřední desce příslušného obecního úřadu po dobu 15 dnů; usnesení zastupitelstva statutárního města se vyvěsí neprodleně po dobu 15 dnů na úřední desce magistrátu statutárního města a na úředních deskách úřadů všech městských částí nebo městských obvodů. Obdobně postupuje příslušné zastupitelstvo při vyhlášení místního referenda na základě rozhodnutí soudu.
71. Soud pro úplnost konstatuje, že poté, co byli účastníci řízení poučeni o tom, že ve věci bude rozhodovat tříčlenný senát ve složení JUDr. Veronika Burianová (předsedkyně senátu) a Mgr. Jaroslav Škopek a Mgr. Jan Šmakal (členové senátu), došlo z důvodu nepřítomnosti Mgr. Jana Šmakala k jeho zastoupení Mgr. Jaroslavou Křivánkovou, a to podle aktuálního rozvrhu práce Krajského soudu v Plzni.

[III] Náklady řízení

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 93 odst. 4 s. ř. s., podle kterého na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Toto usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu.

Plzeň 10. 9. 2025

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

JUDr. Veronika Burianová v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.